

Rudersdal kulturarvsatlas

Kortlægning af værdifulde kulturmiljøer
Rudersdal Kommune og COWI. Juni 2009

Kulturmiljø

De runde haver

Nummer

17

Landskabstype

Skov- og parklandskabet

Tidsepøke

Ca. 1840 - i dag ("Andelstid, industrialisering, m.v.")

Tema

Rekreation, skove og kulturlandskab

Emne

Parker og haver

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier.

Værdifuld udsigt 	Bærende bevaringsværdier 	Matrikler 	Højdekurver
Træ 	Værdifulde landskabstræk 	Vej 	Skov
Trærække, levende hegn o.l. 	Værdifuld bebyggelsesflade 	Bygninger 	Vandløb, grøfter o.l.
Linjeformede værdifulde elementer 	Skov - værdifuld 	Hegn o.l. 	Sø
Sigtelinjer 	Dominerende bygninger 		
Afgrænsning af kulturmiljøer 	Bebyggelsesmønstre 		

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier

Kolonihaveforeningen for Nærum og Omegn har været med til at præge andre kolonihaveanlæg og havekulturer med dette originale haveanlæg, hvis plan er udformet af havearkitekten C. Th. Sørensen i 1948.

Kolonihavernes ovale former er det helt bærende og karaktergivende for området.

Samlet vurdering og udpegningskriterier mv.

National værdi

Regional værdi

Kommunal/lokal værdi

Unik

Repræsentativ

Egnsspecifik

Fungerende

Autentisk

Hist. kildeværdi

Identitetsværdi

Oplevelsesværdi

Fortælle værdi

Diversitet

Homogenitet

Sammenhæng med naturgrundlag

Afgrænsning

Afgrænsningen af området følger haveforeningens matrikulære afgrænsning.

Kontekst

Haveforeningerne Bistrup og Tornevang. Søllerød Kirkegård og Hestkøbgård.

Bevaringstilstand

God.

Naturgrundlagets hovedtræk

Kulturmiljøet tilhører naturgeografisk **den sydligste trekant af kommunen**, som består af området syd for den sydvest-nordøst-gående tunneldal mellem Furesøen og Vedbæk og ned til den øst-vest-gående *erosionsdal* med Mølleåen i kommuneskellet. Kolonihaveområdet strækker sig ud i et småbakket og bølget *bundmorænelandskab*.

Jordbunden består af moræneler.

Landskabets hovedtræk

Billedtekst - Landskabsarkitekten C. TH. Sørensens ellipseformede haver regnes for et af hans hovedværker. Lokalt kaldes de for De runde haver.

Arealanvendelse og landskabselementer

De ellipseformede haver er tegnet af havearkitekten, professor Carl Theodor Sørensen i 1948, og regnes for et af hans hovedværker.

Kolonihaveforeningen for Nærum og Omegn har været med til at præge andre kolonihaveanlæg og havekulturer med dette usædvanlige haveanlæg, der er originalt i sin opbygning med de - i dag - 44 fritliggende, ovale, hækafgrænsede havelodder, hver på ca. 25x14 meter. Haverne er placeret i et fint samspil med de græsklippede bølgede fællesarealer, der ligesom flyder rundt om haverne. Området mellem haverne er fælles grønninger. Bag hækkene ses krogede frugttræer, bede med pryd- og nytteplanter, små græsplæner, flise- og grusstier og med terrasser eller siddepladser foran småhusene.

Oprindeligt var hækkene foreslåede som både klippede og uklippede, og i valgfri f.eks. avnbøg, roser, liguster og tjørn, men i dag ses mest liguster og tjørn, som alle er klippede.

Rumlige og visuelle forhold

De enkelte havelodder er lukkede hækomgrænsede små rum, der er underordnede i det store hækomgrænsede rum, som afgrænser kulturmiljøet. Hækkene varierer i højde og indbyrdes afstand, så der opstår sære små og store, lange og korte, smalle og brede rum mellem lodderne.

Udsigter og visuelle sammenhænge

Fra indgangen til haverne er der et fint vue over landstedet Wesselsmindes port- og produktionsbygninger.

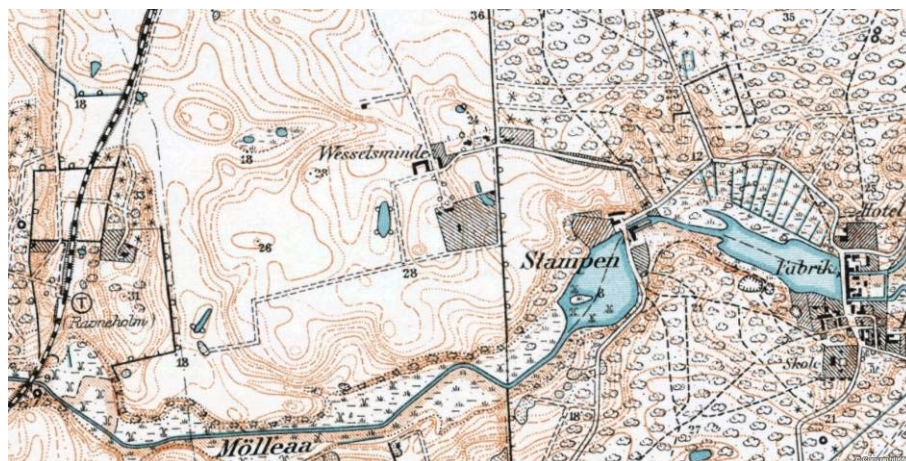

Billedtekst - Bag hækkene ses nogle steder gamle frugttræer.

Billedtekst - Mange haver er rene prydhaver, hvor der pusles om planterne.

Kulturhistoriske hovedtræk

Billedtekst - Historisk kort. Produceret i perioden 1842-1899. KMS

Billedtekst - Behovet for kolonihaver opstod efter 2. verdenskrig, hvor etagerboligerne skød op i en hast.

Hovedtræk

Da opførelsen af etagehusboliger tog fart i Nærum i årene efter 2. verdenskrig, opstod også behovet for kolonihaver til en del af de nye beboere. En dag før påske i 1948 blev kolonihaveforeningen uden jord af kommunen tilbudt et større areal til formålet, oven i købet med tilhørende haveplan. Den havde havearkitekten C. Th. Sørensen udarbejdet, og den bestod af - dengang - 39 ovale haver på hver ca. 400m².

Der var tænkt et hus på højst 40 m² lagt i selve hækken, det vil sige delvis uden for haven. Den idé har vist ingen fulgt – man vil gerne kunne lukke hækken – og det har nok betydet noget, at det ville have besværliggjort husets pasning. Hækkene måtte gerne brede sig (if. C. Th. S.) – men de blev klippet stramt. Det mellemliggende areal

skulle være med græs, som skulle slås med le et par gange om året – men de fælles græsarealer er blevet slået fint og danner en grøn bund for de krumme hække. C. Th. Sørensen udarbejdede fire "type" planer for haverne med anbefalinger til vækster, blomster og frugttræer, prydbuske osv. Ligesom belægning, læpladser osv.

C. Th. Sørensen har set hvorledes brugerne har modtaget hans ideer, og han blev glad for, hvad han så.

Nu 60 år efter har Kulturarvsstyrelsen fået lov til at leje en have med henblik på at udforme en håndbog med gode råd til havernes fortsatte liv. Helst med udgangspunkt i de oprindelige adfærdsregler.

Arkitektoniske hovedtræk

*Billedtekst - Bevaringsværdige arkitektoniske sammenhænge. Den højroede farve angiver **Dominerende bygninger**. Den lyserøde angiver **Bebyggelsesmønster**. De blå vinkler og pile angiver **Udsigt og Sigtelinjer**.*

Hovedtræk

Den originale plan bæres af de ovale haver, som markeres af klippede hække. Havernes form, orientering og størrelse varierer hele tiden en smule for at tilpasse bebyggelsen til den ydre matrikulære afgrænsning. På samme måde varierer bredden af de mellemliggende, græsklædte passager fra et par meter til en bredde, så man kun netop kan passere mellem hækkene. Resultatet er et varieret landskabsrum, som samtidig opleves som fuldstændig homogent.

Bebyggelsesmønstre

Den markante ydre afgrænsning af den enkelte have giver stor frihed i udformning og placering af de enkelte kolonihavehuse. Gennemgående er de fleste huse placeret i den nordlige ende af ovalen, især på den del af området hvor terrænet skråner mod syd. Men det er ingenlunde nogen fast regel.

Elementer i bebyggelsen

Centralt i området ligger fælleshuset, en beskedent stråtækt træbygning, som adskiller sig ved ikke at være omgivet af hække.

Billedtekst - Den højest originale plan bæres af de ovale haver, hvor hækkene som her er klippede på fineste vis. Mellem haverne er der opstået sæere rum med klippet græs.

Billedtekst - Centralt i området ses det beskedne stråtægte træhus, som er foreningens fælleshus.

Sårbarhed og anbefalinger

Billedtekst - Det var meningen, at fællesarealet mellem haverne skulle slås et par gange om året med le, men her er i dag fint klippet græs.

Sårbarhed

De enkelte haver er oprindeligt tænkt og udlagt som geometrisk korrekte ellipser, hvorfor anlæggets helhedsindtryk er sårbart over for gentagne afvigelser fra denne spændstige form. Det anbefales derfor, at gennemgå de uregelmæssige hækforløb med henblik på i nødvendig omgang, at foretage en nænsom regulering.

Kulturmiljøet er følsom over for manglende eller ukyndig pleje af hække, træer og græsplanerne mellem havelodderne, og over for opførsel af kolonihavehuse, som ikke passer i skala og materialevalg i forhold til intentionerne i den oprindelige plan for området.

Udpluk af planer og beskyttelse

- Kulturmiljøet er fredet efter bestemmelserne i bygningsfredningsloven.

Anbefalinger

Området er bygningsfredet og er således beskyttet, men det er væsentligt, som et supplement hertil, at få udarbejdet håndbogen med de gode råd om vedligeholdelse af haver og hække, huse og kolonihaveloddernes omgivende græsflader og hække.

Rudersdal Kommune har indledt en dialog med Kulturarvsstyrelsen om gennemførelse af en bevarende lokalplan for "De runde haver". Det anbefales, at forvaltningen udarbejder lokalplanen, for dermed at få et rigtig godt redskab til at fastholde områdets karakter i overensstemmelse med C. Th. Sørensens haveplan. Desuden anbefales at knytte ovennævnte håndbog til lokalplanen.

Billedtekst - Kulturmiljøet er fredet, så det kan bevares for eftertiden.